

Therese Helgesson
Naturskydd och tillsyn
010-22 363 38

Bildande av naturreservatet Sundsängen i Vetlanda kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Sundsängen, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda trädklädd betesmark med kontinuitet av grova ädellövträd
- bevara biologisk mångfald knuten till denna naturtyp
- inom ramen för bevarande av biologisk mångfald tillgodose behov av områden för friluftsliv

Syftet ska uppnås genom att

- betesmarken hålls öppen genom bete eller slåtter samt vid behov röjning av igenväxningsvegetation
- säkra återväxten av grova ädellövträd

Skälen för bildandet av naturreservatet är enligt 7 kap. 5§ en värdefull äldre trädbeklädd betesmark med mycket höga naturvärden. I området finns flera skyddsvärda träd, främst ek och lind, med hög artrikedom knuten till sig. Området har ett stort värde med sin variation av sluten, lundartad skog till mer öppen trädklädd betesmark med mer eller mindre täta och luckiga områden där solen värmer vilket ger en gynnsam miljö för många lavar och insektsarter.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. (FOM), att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § FOM, bifogad skötselplan (bilaga 2) för områdets långsiktiga vård.

Naturreservatsföreskrifter

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar.
2. borra, spränga, gräva, schakta, , utfylla, tippa, plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning
3. anordna upplag av något slag
4. dika
5. bedriva täkt av något slag
6. uppföra byggnad, parkerings- eller campingplats eller annan anläggning
7. framföra motordrivet fordon. Undantag gäller för jordbrukets behov, för uttransport av fällt vilt med mindre fordon på fastmark.
8. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
9. anlägga väg, led, bro eller spång
10. plantera in för området främmande arter
11. använda kemiska bekämpningsmedel eller andra växtnäringsämnen
12. anlägga åtelplats
13. utan Länsstyrelsens tillstånd uppföra stängsel eller annan hägnad

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISS INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av naturreservatet enligt Naturvårdsverkets anvisningar
2. uppsättning och underhåll av informationstavla vid stängselövergång på lämplig plats
3. uppsättning och underhåll av bänk på lämplig plats
4. utförande av löpande skötselåtgärder i hela naturreservatet, som innefattar beteshävd, slåtter, röjning och åtgärder för att gynna förnygring av ädellövträd så som stängsling och nyplantering
5. bekämpning av invasiva främmande arter
6. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

**C. *ORDNINGSFÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM
RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM
NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT
INOM NATURRESERVATET***

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar
2. samla in insekter med fällor som dödar.
3. gräva upp växter
4. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan.

Från föreskrifterna undantas åtgärder för vetenskaplig undersökning eller motsvarande för vilka tillstånd erhållits av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

ADMINISTRATIVA DATA

Namn	Sundsängen
Areal	10,9 hektar (ha)
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Vetlanda
Socken	Skirö
Lägesbeskrivning	Sundsängen ligger på den norra stranden av en udde i Skirösjön, strax norr om Vallby säteri. 17 km öster om Vetlanda.
Fastigheter	Del av Skirö 10:1 (fastighetsreglering pågår)
Fastighetsägarkategori	Staten (Naturvårdsverket)
Gräns	Enligt karta, bilaga 1. Gränsen är ej ännu inmätt av Lantmäteriet.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Sundsängens naturreservat ligger på en udde ut i Skirösjön. Med en högsta punkt på 160 m.ö.h. sluttar marken svagt norrut ner mot sjön. Reservatet är en trädbeklädd betesmark med gamla grova ädellövträd, hasselbuskage och solbelysta, betade luckor. De gamla grova och även senvuxna ekar och det ljusöppna läge de betade luckorna skapar ger goda förhållanden för många skalbaggar och kryptogamer. Karaktären i Sundsängens naturreservat varierar med en del grov död ved, översilade klipphällar, friska marker med hässlen till torrare marker med gott om en. De magra markerna ger bitvis en fin markflora.

Området har en del mer eller mindre synliga historiska spår från lång tid tillbaka. Det finns rester från en boplatz, gravar i form av rösen, ca 100 röjningsrösen, stensatta terrasser, stensträngar och fossil åkermark från bronsåldern.

Bakgrund

Sundsängen bestod tidigare av en kraftigt igenvuxen lövmark som under slutet av 1990-talet restaurerades till den varierade ekhage den är idag. Länsstyrelsen var i kontakt med Växjö stift (områdets dåvarande markägare) hösten 2010 inför att området föreslogs ingå i paketet med bytesmark från Sveaskog. I januari 2016 gick bytesaffären igenom och området ägs numer av staten.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Vetlanda kommun, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Sveriges geologiska undersökning.

Förslag till beslut och skötselplan för naturreservatet Sundsängen skickades på remiss den 22 augusti 2016 till Vetlanda kommun, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Sveriges Geologiska undersökning (SGU) och flera föreningar. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande.

Yttrande har inkommit från Vetlanda kommun, Naturvårdsverket, SGU, Skirö Sockens Bygdeförening och Naturskyddsföreningen i Vetlanda.

INKOMNA REMISSVAR

Vetlanda kommun har inget att erinra mot förslaget.

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget.

SGU har inga synpunkter på förslaget.

Skirö Sockens Bygdeförening har inget att erinra mot förslaget och är positiva till att naturreservatet bildas.

Naturskyddsföreningen i Vetlanda har inget att erinra mot förslaget och är positiva till att naturreservatet bildas.

Samtliga remissvar har behandlats och delvis beaktats i beslutet eller skötselplanen.

Motivering

BESTÄMMELSER

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärrning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet, som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

BEDÖMNING

Länsstyrelsen arbetar med genomförande av, de av riksdagen beslutade, miljömålen. Naturreservatsbildning av Sundsängen bidrar till att miljö kvalitetsmålen ”Ett rikt växt och djurliv”, ”Ett rikt odlingslandskap” och ”Levande skogar” kan uppfyllas.

Skälen enligt 7 kap. 5 § till att bilda naturreservatet Sundsängen är att det är en värdefull äldre trädbeklädd betesmark med mycket höga naturvärden. I området finns flera skyddsvärda träd både grova, spärrgreninga ekar men också träd med kronan högt upphissade. Området har ett stort värde med sin diversitet av mer sluten, fuktig lundartad skog med gott om hässlen till mer öppen trädklädd betesmark med mer eller mindre täta och luckiga områden där solen värmer vilket ger en gynnsam miljö för många arter. Naturreservatsbildning av Sundsängen prioriteras i enlighet med den strategi som finns vid urval om områden för långsiktigt skydd (Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. 2006, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsvårdsstyrelsen Jönköping – Kronoberg). Sundsängen är inom en

mycket hög värdegrupp och bedöms ha högt naturvärde på beståndsnivå vilket innebär grova, gamla och senvuxna ekar, hög luftfuktighet och solöppna betade ytor vilket i sin tur ger optimala förhållanden för många arter.

Sundsängen är en fin skalbaggslokal och hyser flera signalarter och rödlistade arter så som glänsande blombagge och barkrödlock. Några andra rödlistade arter som har observerats är tårticka oxtungsvamp, parasitsotlav, rosa skärelav. Sundsängen ligger inom värdetrakten Östra Vetlanda. I Sundsängen växer ädel- och triviallövskog vilket är en prioriterad naturtyp vid val av områden för långsiktigt skydd.

Sundsängen är med i Ängs- och betesmarksinventeringen, Äng- och hagmarksinventeringen och i länets naturvårdsprogram (Natur i Jönköpings län objekt 85-57). Sundsängen är även berört av riksintresse för kulturmiljövård (F26). Skirö by och Vallby gård är båda områden med stora historiska intressen, Sundsängen ligger häremellan med spår av äldre jordbruk, boplats och gravsättningar.

Länsstyrelsen bedömer att områdets höga naturvärden motiverar ett skydd mot avverkning av skog, borttransport av död ved och bebyggelse. För att bevara områdets naturvärden är området i behov av en anpassad skötsel så som bete, slåtter och röjning av igenväxningsvegetation. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att skydda arter och strukturer som är knutna till en träd bärande betesmark. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljö- och energidepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 4 (formulär 23).

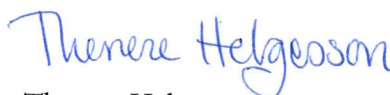
Upplysning

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 16 januari 2017 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Smt-gruppen den 22 december 2016, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 12 januari 2017.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsråd Anneli Wirtén beslutat och naturvårdshandläggare Therese Helgesson varit föredragande, har även enhetschef naturskydd och tillsyn Malin Lund och avdelningschef Per Hallerstig deltagit.

Anneli Wirtén

Therese Helgesson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Hur man överklagar
5. Sändlista

Naturreseptatet Sundsängen

Bilaga 1

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2016-12-13, dnr 511-1157-2016

1:10 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

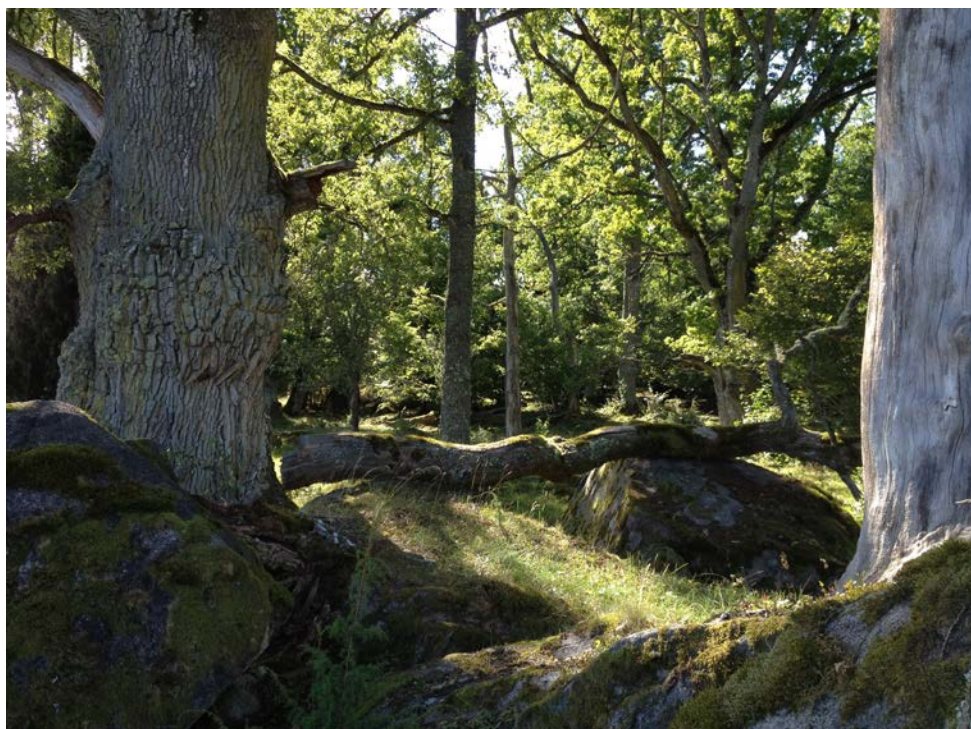
© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

 Naturreseptatet Sundsängen

Skötselplan för naturreservatet Sundsängen i Vetlanda kommun

Innehållsförteckning

1. SYFTET MED NATURRESERVATET	3
2. BESKRIVNING AV OMRÅDET	3
2.1 Administrativa data	3
2.2 Topografi, geologi och hydrologi	4
2.3 Historik och markanvändning	4
2.4 Växt- och djurliv	5
2.5 Friluftsliv	6
2.6 Bebyggelse och anläggningar	6
2.7 Källförteckning	6
3. MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR NATURRESERVATET	6
3.1 Övergripande mål med skötseln	6
3.2 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	7
3.3 Friluftsliv och gränser	7
3.4 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder	8
4. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	9
4.1 Uppföljning av skötselåtgärder	9
4.2 Uppföljning av bevarandemål	9
5. BILAGOR	9

Vid frågor om skötsel av reservat kontakta Länsstyrelsens
växel, telefon: 010-223 60 00.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda trädklädd betesmark med kontinuitet av grova ädellövträd
- bevara biologisk mångfald knuten till denna naturtyp
- inom ramen för bevarande av biologisk mångfald tillgodose behov av områden för friluftsliv

Syftet ska uppnås genom att

- betesmarken hålls öppen genom bete eller slåtter samt vid behov röjning av igenväxningsvegetation
- säkra återväxten av grova ädellövträd

2. Beskrivning av området

2.1 ADMINISTRATIVA DATA

Namn	Sundsängen
Skyddsform	Naturreservat
Areal	10,9 hektar (ha)
Beslut om Natura 2000	Nej
IUCN-kategori	IV – Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Ett rikt växt och djurliv, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar
Län	Jönköping
Kommun	Vetlanda
Socken	Skirö
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets centrala och östra delar (13)
Mittpunktskoordinater	N 6358300 – E 522600 (SWEREF99TM)
Lägesbeskrivning	Sundsängen ligger på norra stranden av en udde i Skirösjön, strax norr om Vallby säteri. 17 km öster om Vetlanda.
Fastighet(er)	Del av Skirö 10:1 (fastighetsreglering pågår) Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Markägarkategorier	Staten (Naturvårdsverket)
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är ännu ej inmätt av Lantmäteriet.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Areal per markslag

Trädklädd betesmark	7,8
Öppen betesmark	2,6
Vatten	0,5

<i>Naturtyper</i>		<i>Natura 2000-habitat</i>	
Trädklädd betesmark	7 ha	Trädklädd betesmark 9070	7,8 ha
Ädellövskog	0,8 ha	-	
Öppen betesmark	2,6 ha	-	
Sjöar och vattendrag	0,5 ha	-	

2.2 TOPOGRAFI, GEOLOGI OCH HYDROLOGI

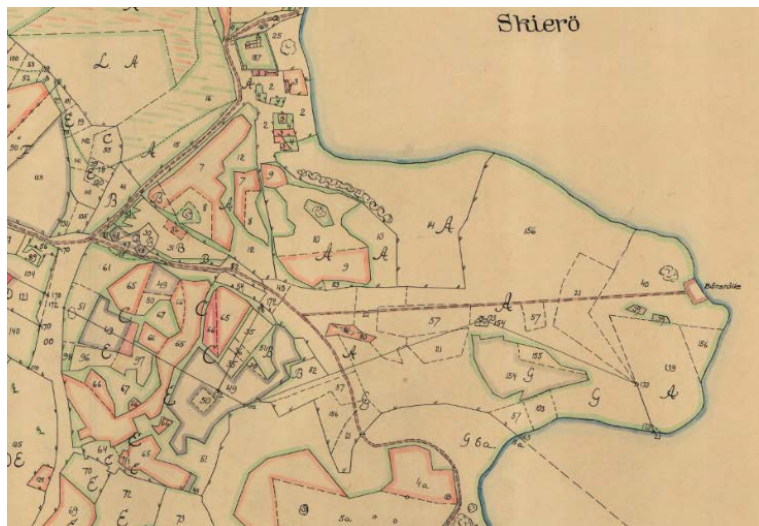
Hela naturreservatet sluttar från en höjdrygg norr och österut ner mot Skirösjön. Den totala höjdskillnaden är 15 meter från de högsta punkterna i den södra gränsen på 160 m.ö.h. ner mot sjön. Reservatet tillhör Emåns huvudavrinningsområde och ett delavrinningsområde som innehåller Skirösjöns utlopp. Under ett tunt jordtäckte av sandig morän sticker sur magmatiskt berggrund, tonalit, upp på sina ställen.

2.3 HISTORIK OCH MARKANVÄNDNING

Sundsängen ingår i Riksintresse för kulturmiljövård (F26).

I hela området kan rester från fossila åkermarker ses i form av terrasserade åkerytor, stensträngar och ca 100 röjningsrösen. Inom reservatet finns även rester från en boplats och en grav i form av rösen, allt från bronsåldern. (Skirö 74:1, 74:2, 74:3, 84:1.)

Enligt en karta över Storskiftet Skirö med Vallby från 1776 kan man tydligt se att vägsträckningen är densamma som idag. Man kan också utläsa att naturreservatet avgränsas i samma sträckning som trädgårdsgården och ”stensträngen” i väster samt sjökanten i norr och öster. Enligt kartan ingick Södra lyckan (14), ängsmark (21), åker (39) samt äng med åkerren (40).

Detta visar att viss odling, både åkermark och ängsmark har förekommit även under senare tid.

På Laga skifteskartan (nedan) kan man tydligt se att området gått in i Vallbys ägor och att fastighetsgränsen gäller fortfarande idag och är reservatets sydligaste gräns. Då området, enligt kartan, ingår i Prästegårdens ägor gjordes ingen skifteskarta över deras ägor, eftersom de var skattebefriade och inte ingick i skiftet.

2.4 VÄXT- OCH DJURLIV

Området Skirö kallas ofta för Smålands trädgård för sitt kuperade landskap, många sjöar och vackra trädgårdar. Området har många gamla ekmiljöer och betesmarker som innehar en fin flora och fauna. Sundsängens naturreservat är ett av flera värdefulla ädellövsområden som ingår i ett kluster av värdefulla naturområden.

Sundsängen ligger mitt i Skirö, på en udde ut i Skirösjön. Området var fram till slutet av 1990-talet en kraftigt igenväxt betesmark. Ängen är idag restaurerad till en vacker ekhage med inslag av asp, al, en och hassel. I den västra delen finns också en tätare lundartad del med lind som dominerande trädslag. I Sundsängen finns grövre eklågor, senvuxna och grova ekar och flera av lindarna är hålträd. Markerna varierar även från friska marker i väster till torrare i mitten och upp mot höjderna för att längst österut åter igen bli friskare och fuktiga. Närheten till Skirösjön ger Sundsängen en hög luftfuktighet som tillsammans med de solbelysta luckorna i betesmarken ger optimala förhållanden för epifyter. Området är en mycket värdefull livsmiljö för många rödlistade arter.

Området hyser en fin skalbaggsfauna med flera rödlistade arter och signalarter, bland annat aspögonbagge (*Aderus populneus*) och barkrödlock (*Ampedus cinnabarinus*). I området finns även flera rödlistade lavar och mossor.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.5 FRILUFTSLIV

Området är välbesökt och utsikten över Sundsängen och Skirösjön bör ha en betydande del i den helhetsbilden som Skirö ger. En parkeringsplats ska anläggas i anslutning till naturreservatet och en informationsskylt sättas upp i eller utanför området (se bilaga 2b). En bänk får placeras på lämplig plats i reservatet vid behov.

2.6 BEBYGGELSE OCH ANLÄGGNINGAR

Inom reservatet finns inga byggnader eller anläggningar.

2.7 KÄLLFÖRTECKNING

Fornlämningsregistret. Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1995. Natur i Jönköpings län.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Vedlevande skalbaggar i Skiröområdet.

Naturinventeringar 2010, Naturcentrum Örjan Fritz. Rapport 2007:16.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Översiktlig inventering av storsvampar, mossor och lavar i östra delen av Vetlanda kommun. Meddelande 2011:11

SGU. Jordartskartan.

SGU. Berggrundskarta.

www.artportalen.se

3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.1 ÖVERGRIPANDE MÅL MED SKÖTSELN

Naturreservatet ska utgöras av en trädbevuxen betesmark med mer eller mindre öppna delar. Området ska hysa en artrik flora och fauna särskilt med avseende på de vedlevande skalbaggar och kryptogamer som finns där och är knutna till ädellövträd med lång kontinuitet och varierade habitat tack vare grova ädellövträd och betade luckor. Detta kräver att det fortsätter finnas grov, delvis rötad, ihållig ek, blommande buskar, och tätare dungar samt död ved av olika träslag och nedbrytningsstadier. Grov död ved lämnas därför och döda träd får inte avverkas utom om de är av fara för allmänheten.

För att bevara områdets variation och luckighet krävs att det fortsätter betas och/eller slås samt att igenväxningsvegetation hålls undan. I nuläget finns ett tätare område i reservatets västra hörn och en helt öppen plåtå i dess södra del. Däremellan varierar det med både vidkroniga, fristående träd och tätare områden. Denna variation ska fortsätta upprätthållas, men var det är slutet och öppet kan variera beroende på var det blir föryngring mm.

Man ska också vid behov kunna göra åtgärder för att underlätta föryngring av ädellövträd, t.ex. av stängsling eller stödplantering. För att gynna föryngring ska ingen ek röjas bort på lämpliga föryngringsytor och enstaka solitära robuskar ska lämnas där föryngringsplantor kan växa och skyddas från bete.

Då området har många historiska spår ska all skötsel och åtgärder ta hänsyn till dessa på bästa sätt.

3.2 SKÖTSELOMRÅDEN MED BEVARANDEMÅL OCH ÅTGÄRDER

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

SKÖTSELOMRÅDE	BETESMARKEN	10,9 HA
Naturtyp:	Trädklädd betesmark	7 ha
	Ädellövsskog	0,8
	Öppen betesmark	2,6 ha
	Vatten	0,5 ha

Natura 2000-habitat: Trädklädd betesmark (9070)7,8 ha

OMRÅDESBESKRIVNING

Området, som utgör hela naturreservatet, består av en mindre plåtå som är betad och en mer eller mindre trädklädd betesmark som sluttar ner mot Skirösjön. Området är välbetat och har mestadels en mager markflora.

Längst västerut i reservatet finns ett mindre område som består av en tät ädellövskog i branten ner mot Skirösjön. Den består mestadels av ek, lind asp och hassel. Det täta krontaket gör att marken här är blottad utan speciellt mycket markflora. Här finns även en del grov död ved och bitvis fuktiga klipphällar.

Området ändrar sin karaktär genom att öppna upp sig med gräs och örter i markskiktet, enstaka robuskar, gott om en och mer eller mindre vidkronig ek, lind, asp, apel, björk, hassel och körsbär. Längre österut ökar andelen grova ekar och marken blir åter friskare och fuktigare med en del klibbal, björk, hassel och mycket grova, delvis ihåliga ekar.

BEVARANDEMÅL

Sundsängen ska vara en välhävdat trädklädd betesmark med grova ädellövträd av främst ek och lind samt kontinuitet av död ved. Det ska finnas goda förutsättningar för vedlevande skalbaggar och kryptogamer knutna till ek och andra ädellövträd samt till asp och andra lövträd som relativt snabbt utvecklar håligheter. Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 7,8 ha.

RESTAURERINGSÅTGÄRDER

- Inga restaureringsåtgärder är aktuella.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Marken hävdas årligen genom bete eller eventuellt slåtter och igenväxningsvegetation röjs bort.
- För att säkra återväxten av ädellövträd kan ersättningsträd planteras och för att förhindra betesskador kan till exempel ersättningsträden stängslas in för att skyddas från bete.

3.3 FRILUFTSLIV OCH GRÄNSER

I anslutning till reservatet ska möjligheten till att anlägga en parkering undersökas och en informationsskylt ska sättas upp i anslutning till parkeringsplatsen samt inne naturreservatet (se karta bilaga 2b). En stängselövergång ska även sättas upp i anslutning till parkeringsplatsen.

BEVARANDEMÅL

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Besökare till reservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden genom informationstavlor som är i gott skick. Informationen i området ska förhöja upplevelsen av besöket, hjälpa besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås.

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Parkeringsplats ska göras iordning och informationstavla ska placeras ut inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft. *(om lämplig plats hittas.)*
- Informationstavlan ska innehålla karta över området, information om naturreservatets naturvärden samt naturreservatsföreskrifter för allmänheten. Texten ska finnas på svenska och engelska.

3.4. SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	Yttergräns	Inom 1 år efter att beslutet vunnit laga kraft
Parkeringsplats och informationsskylt	På lämplig plats	Inom 1 år efter att beslutet vunnit laga kraft
Betning och eventuellt slåtter	Hela naturreservatet	Årligen
Röjning av igenväxningsvegetation	Hela naturreservatet	Årligen

Stängsling av föryngringsplantor	Hela naturreservatet	Vid behov
-------------------------------------	-------------------------	-----------

4. Dokumentation och uppföljning

4.1 UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska följas upp och dokumenteras enligt Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens riktlinjer.

4.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivs- värden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

5. Bilagor

- 2a Artlista
- 2b Skötselplankarta

Urval av arter inom naturreservatet Sundsängen

Nedan redovisas kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Arterna är indelade i grupp och därefter i bokstavsordning efter det svenska namnet med det latinska namnet inom parentes.

Kategori: VU (sårbar), NT (nära hotad), S3 (högt signalvärde), S2 (medelgott signalvärde), S1 (lågt signalvärde). ÅGP (art inom åtgärdsprogram för hotade arter).

Inventerat: det år som senaste fyndet observerades.

Referens: LST (Länsstyrelsen; TH= Therese Helgesson, NJ=Niklas Johansson).

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, samt andra arter av intresse. Sekretessarter är inte angivna.

Art	Kategori	Inventerat	Referens
Kärlväxter			
Lind (<i>Tilia cordata</i>)	S3	2015	Lst TH
Mossor			
Fällmossa (<i>Antitrichia curtipendula</i>)	S3	1996-2011	Lst NJ
Härklomossa (<i>Dicbelyma capillaceum</i>)	NT, ÅGP	2010	Lst NJ
Lavar			
Blyertslav (<i>Buellia violaceofusca</i>)	NT	2010	Lst NJ
Brun nållav (<i>Chaenotheca phaeocephala</i>)	S3	1996-2011	Lst NJ
Gul dropplav (<i>Cliostomum corrugatum</i>)	NT	1996-2011	Lst NJ
Gulpudrad spiklav (<i>Calicium adspersum</i>)	S3	1996-2011	Lst NJ
Lönnlav (<i>Bacidia rubella</i>)	S3 eller S2	1996-2011	Lst NJ
Parasitsotlav (<i>Cyphelium sessile</i>)	VU	2010	Lst NJ
Rosa skärelav (<i>Schismatomma pericleum</i>)	NT, S3	2010	Lst NJ
Rostfläck (<i>Arthonia vinosa</i>)	S2 eller S1	1996-2011	Lst NJ
Skuggorangelav (<i>Caloplaca lucifuga</i>)	NT	2010	Lst NJ
Sotlav (<i>Cyphelium inquinans</i>)	S3	1996-2011	Lst NJ
Svampar			
Blekticka (<i>Haploporus tuberculus</i>)	NT	2010	Lst NJ
Ekticka (<i>Phellinus robustus</i>)	NT	2010	Lst NJ
Oxtungsvamp (<i>Fistulina hepatica</i>)	NT, S3	2010	Lst NJ

Tärticka (<i>Inonotus dryadeus</i>)	VU	2010	Lst NJ
Insekter			
Aspögonbagge (<i>Aderus populneus</i>)	NT	2005-2006	Lst NJ
Barkrödrock (<i>Ampedus cinnabarinus</i>)	NT	2005-2006	Lst NJ
Dold trägnagare (<i>Anitys rubens</i>)	NT	2005-2006	Lst NJ
Glänsande blombagge (<i>Ischnomera caerulea</i>)	VU	2005-2006	Lst NJ
Kardinalfärgad rödrock (<i>Ampedus cardinalis</i>)	NT, ÅGP	2005-2006	Lst NJ
Läderbagge (<i>Osmoderma eremita</i>)	NT, ÅGP	2005	Lst NJ
Mindre svampklobagge (<i>Mycetochara humeralis</i>)	NT	2005-2006	Lst NJ
<i>Hypebaeus flavipes</i>	NT	2005-2006	Lst NJ
<i>Uloma rufa</i>	NT	?	Lst NJ

Källförteckning

Artdatabanken 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010.

Bilaga 1 till fågeldirektivet

Bilaga 2 till art- och habitatdirektivet

Skogsstyrelsen 2000. Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Vedlevande skalbaggar i Skiröområdet.

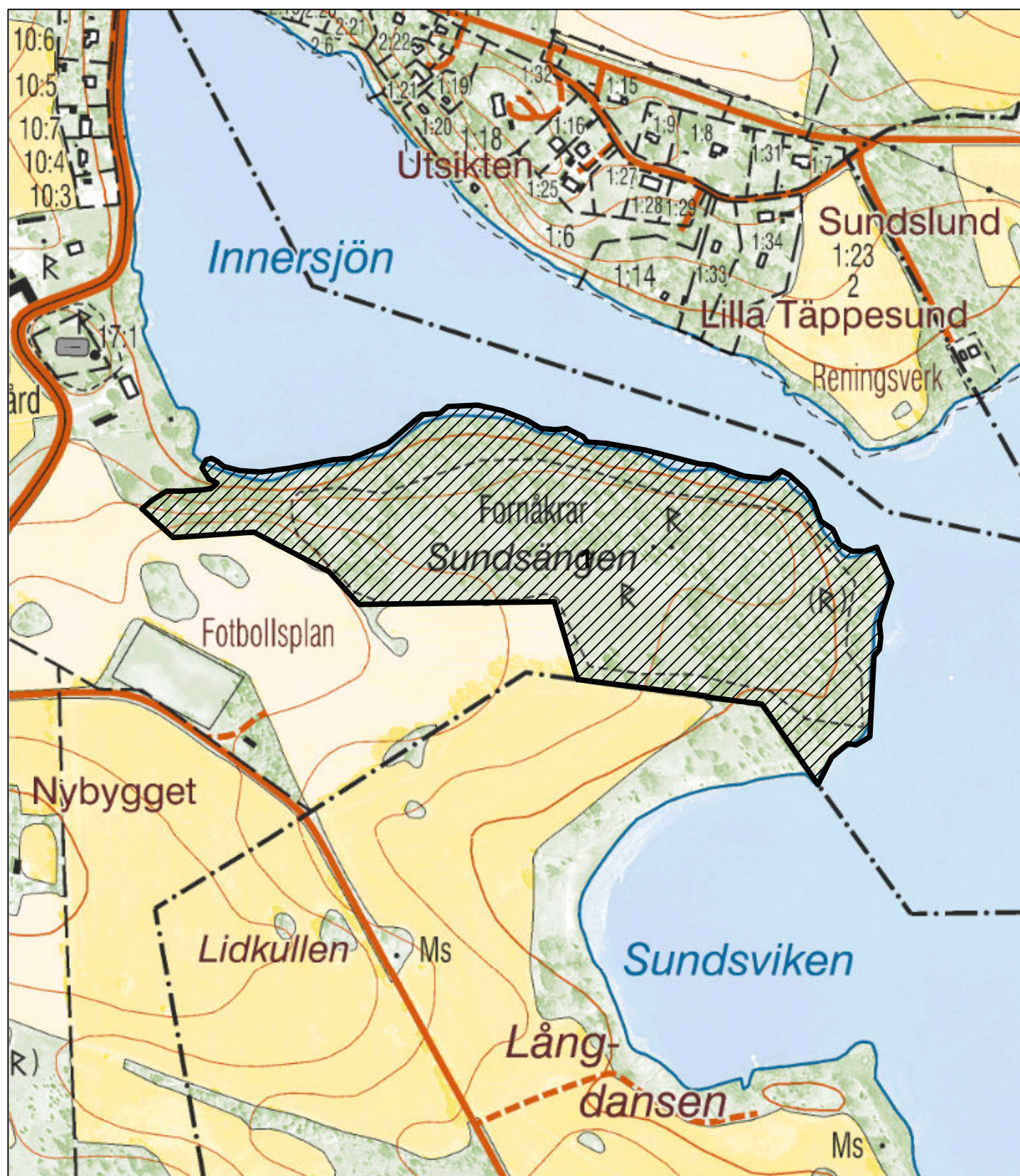
Naturinventeringar 2010, Naturcentrum Örjan Fritz. Rapport
2007:16.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Översiktlig inventering av storsvampar,
mossor och lavar i östra delen av Vetlanda kommun. Meddelande
2011:11

Naturreservatet Sandsängen

Bilaga 2b

Skötselplankarta
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2016-12-13, dnr 511-1157-2016

1:5 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

Skötselområden

Naturreservatet Sandsängen

